

Пантелеймон Куліш.

Запорожський суд.

— Здасться? — каже, ідучи мимо, батько Пугач, — на якого біса здасться такий гріховник православного християнства? Вийте його, вражого сина! Шкода, що мені не можна більш брати за кий, а то я мотав би його поки-б увесь цибер горілки випив. Вийте, батьки, превражого сина!

Тоді діди випивали один за одним по коряку горілки, брали кий і давали Кирилу Турови по плечах. Сиди в старих їх руках було ще доволі, що аж плечі хрумкотіли. Інший давно-б уже звалився із ніг, а Кирило Тур вдержав усі чотири кий, не скривившись; ще, як відійшли діди, і шуткував із своєю гостем.

Добре, каже, — парать у нас у Січовій лазні, нічого сказати! Після такої припарки не заблять уже ні плечі, ні поясища.

— Що сказати твоїй пані-матці? питається ще раз Петро.

— А щож їй сказати? — відповідає Кирило Тур. — Скажи, що пропав козак ні за ципову душу, от і все. А прикмегу над моїм скарбом знає побратим. Одну частку віддайте він старій веньді та сестрі; другу відведе у Київ на Братство; там мене спокусив гріх; нехай же там молять ся й за мою душу; а третю відведе у Чорну Гору; нехай добрі юнаки куплять собі олов'яного бобу та чорного пінома, щоб було чим помянути на лицарських гречах Турову душу.

— Кріпиться, добре! — каже Богдан Черногор, — більш ніхто не звіме на тебе руки. От незабаром ударять у казани до обіду; тоді відпустять тебе та й будеш вільний козак.

Мусів Петро підждати до обіду, чи не потішить матері та сестри Кирилової звісткою. Ходячи по вічовому місці, постеріг він, що не один тільки Черногорець оборонив Кирила Тура; багато братчиків зустрічаються з другими, брались за шаблю, мов вимовляли: „Ось тільки покван ся на горілку, то видіжу я сіз тебе хутко!“ Як же вдарили в казани до обіду, тоді ціла купа Запорожців кинулась до Кирила Тура; відв'язала від його і, обнімали і поздравляли по бані. (Баня — парна, лазня).

— Ну вас і к нечистій матері! — каже Кирило Тур. — Кажи-б самі постояли коло стовна, то віднала-б охота обниматись.

А що дияволив сячу! — каже підходячи батько Пугач, — смачні кий кошові? Може тепер плечі болить гак, як у того чорта, що возив ченця в Єрусалим? На, вражий сину, приложи отсе листя, так завтра мов рукою звіме. Бито й нас те за що за молоду, так знаємо ліки від сього лиха.

Роздигли братчики Кирила Тура, а в Петра аж мороз пішов поза шкірою, як побачив він білу його сорочку, що сестра-жалібниця шила й мережила; увск в крові; і ще й доприкнула до ран. Кирило Тур аж зуби заціпи, щоб не стогнати, як почали віддирати її від тіла. Батько Пугач сам приложив йому до синни якась листя, помастивши чимсь слимком.

— Ну, — каже тепер ходи здоров, та не скажи в гречку, а то пронадеши як собака!

Тоді братчики з веселим гуком підняли джипи з медом та горілкою, узiali стужку з колачами та й повели Кирила Тура до обіду.

Обідали добрі молодці на траві, під дубами, усей куринь осібно, із своїм куриним отаманом. Діди обідали в гетьманському курині; тільки батько Пугач прайшов на трапезу до Кирила Тура, і то вже була велика честь усьому куриневі. Кирило Тур уступив йому своє гетьманське місце а сам сів коло його. Два кубарі, висьнівували про Нечая, про Морозенка, про Гурьзінона, що здобули на всьому світі несказаної бідували, та бідуючи серце собі гартували; і про степи, слав; і висьнівували і про Берестецький рік, як козаки і про Чорне море, і про неволю і каторгу турецьку, і про здобич та славу козацьку; усе поважним словом перед товариством викладавали, що козацька душа і за трапезою росла у-гору.

Поблагословив ото батько Пугач до трапези; усі взяли за сьвятий хліб, усей виняв з кишені ложку (бо у Січовиків без ложки, та лющки, ходоу не годилось); як ось Кирило Тур, озирнувшись кругом і каже: — Ех, братчики! Мені намороки а-ніто киями, а в вас мабуть, ізроду в голіві клоца. Коли вже в сьвітні видано, щоб випровадити гостя з коша на тце-серце?

— Пале отамане! — кажуть — борони вас, Боже, від такої експирети! Про якого се ти гостя глаголаєш?

— Колий тут саме і їде Богдан Черногорець із Петром!

— Ось мій гість! — каже кирило Тур. — Се, коли хочете знати, син Паволоцького попа, Шарам, той самий, що, як ськинувсь зі мною за Київом, то аж поле вьсімхнулось.

Раді були всі братчики, побачивши Шрамового сина. Давно вже они чували про його лицарство. Іншні, обідали його, як брата; другі потіснялись, щоб було йому місце.

— Сідай біля мене, синку! — каже батько Пугач. — Ти добрий козак... Е, козаке! — Та в тебе, бачу нема ложки! Що то не нашого поля ягода! У вас, Городових усе не по-людськи робить ся; їлять із срібних мисок, а ложки при душі кат-ма. Зробіте йому, хлопці, хоч із бересту, або з коринки ложку, а то скаже батькові: „Там вражі Запорожці голодом мене заморили“. І так уже старий нехлом на нас дише.

На обід у Запорожців мало подавали м'яса, а все тільки рибу. Добрі молодці як ченці, м'яса не любили. Посуда були усе дерев'яна, і чарки і коряки — усе з дерева. Трапезуючи добре тягнули братчики горілку, мед, пиво, однак ніхто не випив; так то вже потягувались.

Більш від усіх пив на сей раз Кирило Тур: хотів мабуть, бідолаха, завдати собі хмелю, щоб не так сепіли плечі, та й хміль не подолів його. Зробивсь тільки дуже веселий, і як устали з за обіді та як почали братчики танцювати підбандуру, він і собі пішов на присюдки; качавь колесом і виробляв такі викрутаєи, що ніхто-б і не думав, що сего козака бито недавно киями. Запорожці не навтішались з такої терпеливості.

Петро мій посів обід хотів іти до дому, так Кирило Тур придержав його та й каже: Постривай, брате, і я поиду. Після такої бані не довго покріпш ся. Перед товариством сором кволитись, а дома залажу до завтраго.

От, погаявшись ще трохи, звелів Кирило Тур осідлати двох коней, та й поїхав з коша, ченнувши щось побратимови. Дорогою точив Кирило Тур усей баяндраси, далі й каже: Приставай, брате в Запорожці! Якого чорта тратить тобі літа між тим навченого-ловим Городовим козацтвом?

— А що ти думаєш? — каже Петро, — я вже не раз про се міркував.

— От люблю козака! — Мовив Запорожець. Якого біса доживави ся ти тут в городах? Городи твої швидко вже до-гори ногами стануть...

Приздають до хати, а на зустріч їм вибігають мати і сестра Кирилова. Як же го зраділи сердешні, то й сказати неможна! Одна за поводи коня, друга тягне Запорожця з сідла, а він тільки вемихається ся.

— Бачте? — каже, — я вам казав, що нічого журитись! Та вже, мабуть, нас так Бог создав, щоб усе киснути.

Хочуть його обнять, а він руками їх відбиває: — Ні вже, — каже сього небуде! І так братчики трохи не аргачили з куриня, що провоняєсь, кажуть, бабою. — А Петру шенче: — Тепер мені так до обниманя, як гріннику до горячої скороводи.

Хотів Петро зараз іти до дому, так Кирило запросив на чарку горілки; та й стара неня й сестра Кирилова, кланяючись просили, що-б хоть заглянув у хату.

— Ну, пані-матко! — каже Кирило Тур, — давай же нам тепер такої горілки, щоб і сам диявол зайшов у голову! Та тавай цілу боклагу; таким лицарям, як ми, фіяшки й на одного мало.

Як же внесли з комори горілки, Кирило Тур замість щоб шанувати гостя, взяв баклагу, та й почав цмулити з неї, як воду. Мати боячись, щоб він не переппив ся, хотіла відняти боклагу, а він: Геть, мамо, геть! Чоловік не скотина, більш відрі не вице.

І почав знов цмулити, поки знемігнись упав без памяти на землю. Усі стревожились, а один Петро тільки знав, що сьому за причина. Він поміг жінкам підняти Кирила Тура з землі і положити на перину; далі попрощавсь і пішов.

(Конець).

Господарські поради.

Як пізнати кілько літ корови.

Найневініше можна пізнати по рогах, а імею по обручках (карбах на рогах), зовсім так, як пізнає ся вік дерев по слях. Корови аж до третього року не мають на рогах ніяких заглиблень і карбів. Але вже в четвертій році робить ся з верха на розі заглибленя довкола, котре можна і видіти і чути під пальцями. З кождим роком описля аж до найстаршого віку робить ся по одній такий обручки. Корови, котра має чотири такі обручки, має сім літ. Тоті заглибленя дадуть ся пізнати під пальцями, хочби їх і не було видно. Торговецьники старають

ся затерти вік корови в той спосіб, що обскробують роги склом а відтак виглажують деревом але коли по таких рогах повести рукою, то не лиш чути заглибленя по них, але також можна пізнати і штучну побитурю.

Щоби оруже не ржавіло треба витирати і чистити його сльдуною мішаниною: взяти 4 часті вазеліни, 1 частину французької тернестини і 1 частину білої нафти. Так спорядженою мішаниною треба вмасити всі частини руминці чи якого иншого оружа, а описля витерти чисто платком. Рівнож не треба ставляти оружа в місцях вогоних.

Як консервувати яйці.

Щоби яйці охоронити не ред зісуетем, треба їх за-консервувати, значить ся зробити відпорними на псу-те. Понинше подаємо кілька вказілок, в якій спосіб найліпше можна охоронити яйці перед зісуетем:

1. До консервованя яйць найліпше уживати квасу салцільного, який описля ся знаменитим средством в сім приміненю. Робить ся се так: бере ся 30 грамів квасу і додає ся до него троха окопитли; описля мінає ся се все в літрі води. В сей мішанині оставляє ся яйці на одну годину а описля витягає ся, висушує і вкладає ся до скрині з сіркою — В сей спосіб заховані яйці, через цілих чотири місяці не стратять ані на смаї, ані на смаку.

2. Розпустити негашене вапно в воді і додати троха до нього крематратару. В сей розчин вложити сьвіжі яйці так, щоби не виставили цілком наверх, а були покриті сею мішаниною.

3. Сьвіжі яйці натирає ся солониною, маслом або оливою і ветромити в отруби. Отруби причіплюють ся до затовщеної скаралупи яйць і хоронять їх перед зісуетем.

4. В ложити яйці в мілке вапно.

2. Французи смарують яйць воском, не даючи в той спосіб приступити до повітрю, який власне спричинює псуєте яйць.

3. Можна посмарувати яйця олією і вложити в сухий пісок.

7. Добре є також посмарувати яйці маслом і сховати їх в добре замкаючі ся пушки, а щоби ще ліпше охоронити їх перед до-стуню повітрю, обложити старанно пушку папером і поставити в холоднім місці.

3. Вложити яйці на цілих два тижні у вьянне молоко, а описля заховати в леревняий попіл.

Крім повище згаданих є ще багато других способів, як консервувати яйця, однак ми їх не подаємо, бо вони вимагають вже умілости, а також не мало клопоту і коштів та практикують ся звичайно в великих складах або спецiальних торговецьників яйцями.

Як усепокоювати корови під час доеня.

Нераз трапляє ся, що деякі корови під час доеня заховують ся так неспокоїно, що їх в ніякий спосіб не можна видіти. Корови або конають звичайно задніми ногами або кидають ся в бік — так, що хоч нераз і власть ся видіти дрібку молока, то решта все позістане в вименах, а і то, що видіють густо-часто через удар або н'туркненє виливає ся на землю. Такі корови, хоч-би були і до-брийми на молоко, причіняють шкоду для власите-ля.

Руч природна, що господар, не уміючи собі поради, старає ся спродати таку корову, причім нераз і богате тратить. — Одна німецька господарська часопись подає власне спосіб, який є собі звичайний і простий одвак випробований вже в многих місцях, після якого можна дуже легко відзначити корову від конаня, та причучувати, щоби заховувалась супокоїно під час доеня. Спосіб сей полягає на тім що звязує ся корові задні ноги відповідним шнуром, який найліпше зробити з кіньського волосіня. Перед тим, як має ся доіти, треба уставити корову в можливо найвідповіднійшій позиції, а тоді в скоковім суставі задних ніг звязати приготіваним шнуром сі ноги з собою. По таким обезпеченк ся, можна сідати і доіти. — Корови маючі звязані задні ноги, чусь ся цілком безвильною і мимовол' мусять ся успокоїти, хоч-би лише на короткій час, який вистане до сі видоеня. Щоби корову вадто не мучити, сейчас по видоеню, треба шнур розвязати. Звязуючи в сей спосіб корову кілька разів під ряд, можна єї в короткім часі відзначити цілковито від конаня.

Про кози.

Як користною і платною є годівля кіз, на се найліпше вказує статистика в Сполучених Державах, де, після обчислень, випає ся два міліони кіз лише в кількох західних стептах. Найліпшою расою до хованя, єт. зв. кози ангорські, які спроваджує ся з Туреччини. Суть вони дуже витривалі. Поживок від кіз є ріжкий; з шкіри пр. виробляють дивани та всякі інші річи з вовни роблять сукно та п'яони; козяче м'ясо є так само дуже добре і смачне і т. п.

Кози суть дуже витривалі на мороз, а що найважнійше, то се, що кози суть дуже мало вимагаючими і не потрібно коло них тільки заходу, як коло иншого товару. Випасати кози найліпше в околицях горбко-ватих, Кози стриже ся тільки раз в рік, хоч в теплішних околицях стрижуть і два рази.

Зима за плечима, дров треба багато, чомуб не купити у свого? Я продаю карами і на корти. Пишіть до: D. M. Pryslak, Winnipeg Beach, Man.

Хочете

аучитись скоро говорити читати і писати по англійськи і поліпшити свій побут в Канаді? — Зголосить ся на адресу 686 FLORA AVE. по 6-ій год. вечером до J. WAGNERA.

Наука відбуває ся вечерами. За усніх ручимо!